

захисту, сучасних вимірювальних приладах (дозиметрах), та обладнаних транспортних засобах стане основою для радіаційної безпеки поліцейського.

Поліцейські повинні бути підготовленими до дій у зоні радіаційного ураження, бути не лише відповідним чином екіпірованими та оснащеними засобами індивідуального захисту, а і володіти навичками ефективного використання спеціального одягу, спеціальних вимірювальних приладів, обладнаних транспортних засобів тощо.

Список використаних джерел

1. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. Дата оновлення: 12 вересня 2025 року. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

2. Кириченко О. В. Законодавче регулювання протидії злочинам, пов'язаним з небезпечними хімічними, біологічними, радіоактивними та ядерними матеріалами в Україні. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти*. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (ДДУВС, 13.03.2020). С. 277-280.

3. Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку: Закон України від 8 лютого 1995 року № 39/95-ВР. Дата оновлення: 1 січня 2025 року. *Вебпортал Верховної ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39/95-вр>.

4. Кодекс цивільного захисту України від 2 жовтня 2012 року № 5403-VI. Дата оновлення: 12 вересня 2025 року. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.

UDC 343.9:351.74(477)(082)

DOI: <https://doi.org/10.64076/iedc251230.21>

Detention of Offenders Based on the Results of Security and Stabilization Measures

Serhii Pekarskyi

Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi
<https://orcid.org/0000-0003-0538-0391>

Vadym Chernykh

Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi

Abstract. *Under the legal regime of martial law, the article examines current issues related to the detention of offenders by an authorized official based on the results of security and stabilization measures. The necessity of a clear understanding of the powers of an authorized person to detain an individual is emphasized. The grounds for the detention of an offender by a person who is not legally vested with the authority to carry out detention are also identified.*

Keywords: *detention of an offender, security measures, stabilization measures.*

Затримання злочинців за результатами проведення безпекових та стабілізаційних заходів

Сергій Пекарський

Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький
<https://orcid.org/0000-0003-0538-0391>

Вадим Черних

Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький

Анотація. В умовах правового режиму воєнного стану розглянуті актуальні питання затримання злочинців уповноваженою службовою особою за результатами проведення безпекових та стабілізаційних заходів. Зазначена необхідність чіткого розуміння повноважень уповноваженої особи на затримання особи. Зазначені підстави затримання злочинця особою, якій законом не надано право здійснювати затримання.

Ключові слова: затримання злочинця, безпекові, стабілізаційні заходи.

Особливість виконання правоохоронної функції підрозділами Національної поліції України на тепер забезпечується діяльністю в умовах правового режиму воєнного стану [1]. Під воєнним станом розуміємо особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [1, ст. 1].

Дефініцією є те, що введення в Україні Указом Президента від 24 лютого 2022 року № 64 [2] правового режиму воєнного стану відобразилось розширенням і доповненням повноважень органів/підрозділів Національної поліції. Згідно з положеннями зазначеного Указу, у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, передбачена можливість обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина, зокрема – статті 33 Конституції України [2], яка гарантує свободу пересування особи, яка на законних підставах перебуває на території України [3, ст. 33].

У період протидії повномасштабній агресії росії проти України в термінологію державних службовців, правоохоронців увійшли терміни "стабілізаційні заходи" та "безпекові заходи". Зміст даних термінів пов'язаний з діяльністю уповноважених органів, зокрема і правоохоронних. Стабілізаційні

заходи проводяться на деокупованих територіях України. Підтвердженням цього є постанова Кабінету Міністрів України від 12 травня 2023 р. № 486 "Про підготовку до дій із стабілізації ситуації на деокупованих територіях Донецької і Луганської областей та їх реінтеграції" [4]. Серед напрямків зі стабілізації ситуації зазначена безпекова складова, яка серед іншого передбачає: впровадження особливого режиму в'їзду і виїзду та пересування; організацію патрулювання населеного пункту; виявлення осіб, причетних до колабораційної діяльності та пособництва державі-агресору [4]. Окрім того, запроваджується у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, комендантська година, під якою розуміємо заборону перебування у певний період доби на вулицях та в інших громадських місцях без спеціально виданих перепусток і посвідчень [1, ст. 8, ч. 5].

На територіях де встановлено комендантську годину діють патрулі, під якими розуміємо спільний рухомий наряд, до складу якого входять поліцейські Національної поліції та військовослужбовці Збройних Сил і можуть залучатися військовослужбовці Національної гвардії та Держприкордонслужби, що виконує покладені на нього обов'язки на маршруті патрулювання [5]. При цьому патрулям на території, де запроваджено комендантську годину та встановлено спеціальний режим світломаскування, у встановленому законодавством порядку надано право: затримувати і доставляти в органи або підрозділи Національної поліції осіб, які вчинили або вчиняють правопорушення; вилучати в осіб предмети, які є знаряддям, засобом або предметом правопорушення, і передавати їх органам або підрозділам Національної поліції; входити (проникати) на територію та у приміщення підприємств, установ і організацій, у житлові та інші приміщення, на земельні ділянки, що належать особам, під час припинення кримінального правопорушення та в разі переслідування осіб, які підозрюються у вчиненні злочину, якщо зволікання може створити реальну загрозу життю чи здоров'ю осіб тощо [5].

При цьому констатуємо те, що Кримінальний процесуальний кодекс України визначає підстави та порядок затримання осіб, які вчинили кримінальні правопорушення [6, ст. 207-213], а Кодекс України про адміністративні правопорушення визначає підстави та порядок затримання осіб, які вчинили адміністративні правопорушення [7, ст. 261-264].

У свою чергу безпекові заходи здійснюються в населених пунктах, містах, районах, областях, які не зазнали окупації. Сутність безпекових заходів співпадає з метою контррозвідувальної діяльності – попередженням, своєчасним виявленням і запобіганням зовнішнім та внутрішнім загрозам безпеці України, припиненням розвідувальних, терористичних та інших протиправних посягань спеціальних служб іноземних держав, а також організацій, окремих груп та осіб на державну безпеку України, усунення умов, що їм сприяють, та причин їх виникнення. Прикладом цього є проведення Національною поліцією України

спільних зі Службою безпекою України заходів, спрямованих на виявлення осіб, яких спецслужби країни-агресорки завербували для вчинення терористичних актів.

Отже, висновуємо про те, що на нашу думку визначення підстав та порядку затримання особи, яка вчинила кримінальні правопорушення КПК України не в повній мірі відповідає вимогам правового режиму воєнного часу. Так, поняття "уповноважена службова особа" [6, ст. 208] охоплює представників правоохоронних органів. Одночасно діяльність військових патрулів, блокпостів де відсутні представники правоохоронних органів може поставити під сумнів законність затримання особи, огляд особи, огляд транспортних засобів тощо. Отримані докази в судовому порядку можуть бути визнані неналежними та недопустимими.

Потребують додаткової регламентації і питання щодо моменту затримання, доставлення до органу досудового розслідування, строк затримання особи. Так згідно ст. 209 КПК України особа вважається затриманою з моменту, коли вона силою або через підкорення наказу змушена залишатися поряд із уповноваженою службовою особою чи в приміщенні, визначеному уповноваженою службовою особою [6, ст. 209]. При цьому при проведенні стабілізаційних заходів на деокупованих територіях орган досудового розслідування, прокуратура, суд можуть бути на значній територіальній відстані і відповідно доставлення затриманої особи з метою проведення з нею процесуальних дій ускладняться, зокрема і через необхідність забезпечити особисту безпеку уповноваженій службовій особі та затриманому. Окрім того реалізація права уповноважених оперативних підрозділів та їх посадових осіб щодо проведення операцій із захоплення осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, припинення кримінальних правопорушень, розвідувально-підривної діяльності спецслужб іноземних держав, організацій та окремих осіб, яке визначено п. 5 ст. 8 Закону України "Про оперативно-розшукову діяльність" в умовах правового режиму воєнного стану потребує додаткової конкретизації, оскільки передбачає можливість залучення додаткових сил, які не відносяться до уповноважених службових осіб.

Окремо потребують конкретизації дії не уповноваженої службової особи при вчиненні ним дій щодо затримання без ухвали слідчого судді, суду будь-якої особи, яку він суб'єктивно сприйняв як злочинця. Дії не уповноваженої службової дії в умовах необхідної оборони, уявної оборони, крайньої необхідності, при забезпеченні ним особистої та публічної безпеки потребують чіткої регламентації з метою дотримання вимог Конституції України щодо забезпечення прав і свобод людини та громадянина.

Список використаних джерел

1. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 р. № 389-VIII. Дата оновлення: 14 травня 2025 року. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>.

2. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24 лютого 2022 р. № 64/2022. Дата оновлення: 31 жовтня 2025 року. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022>.

3. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Дата оновлення: 1 січня 2020 року. Вебпортал Верховної Ради України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>.

4. Про підготовку до дій із стабілізації ситуації на деокупованих територіях Донецької і Луганської областей та їх реінтеграції: постанова Кабінету Міністрів України від 12 травня 2023 р. № 486. Дата оновлення: 9 жовтня 2025 року. Вебпортал Верховної Ради України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/486-2023-п>.

5. Питання запровадження та здійснення деяких заходів правового режиму воєнного стану: постанова Кабінету Міністрів України від 8 липня 2020 р. № 573. Дата оновлення: 14 листопада 2023 року. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/573-2020-nF>.

6. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. Дата оновлення: 1 серпня 2025 року. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

7. Кодекс України про адміністративні правопорушення 7 грудня 1984 р. № 8073-X. Дата оновлення: 1 вересня 2025 року. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10>.

8. Про контррозвідувальну діяльність: Закон України від 26 грудня 2002 р. № 374-IV. Дата оновлення: 31 березня 2023 року. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/374-15>.

9. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 р. № 2135-XII. Дата оновлення: 9 серпня 2024 року. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12/conv#n49>.

10. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII. Дата оновлення: 12 вересня 2025 року. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

